

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมของปาปารัซซีในประเทศไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ ขอบเขตการทำงานและความรับผิดชอบต่อสังคมของปาปารัซซีในประเทศไทย กระบวนการในการทำงานของปาปารัซซี และนโยบายการทำงานของนิตยสารบันเทิงและหนังสือพิมพ์บันเทิงที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่าย

ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มนักวิชาชีพทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ช่างภาพที่ทำงานประจำให้แก่ นิตยสารบันเทิงและหนังสือพิมพ์บันเทิงที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่าย และบุคคลรายล้อมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของปาปารัซซีในประเทศไทย กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มนักแสดงจำนวนทั้งสิ้น 25 คน

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทบาทหน้าที่ ขอบเขตการทำงาน และความรับผิดชอบต่อสังคมของปาปารัซซีในประเทศไทย

การวิจัยพบว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นปาปารัซซีในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มบุคคลแรก คือ กลุ่มช่างภาพประจำที่สังกัดอยู่ตามองค์กรสื่อมวลชนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น นิตยสารบันเทิง และหนังสือพิมพ์บันเทิง ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเหมือนกับช่างภาพวารสารศาสตร์ทั่วไป กลุ่มบุคคลที่สอง คือ กลุ่มช่างภาพสมัครเล่นที่เป็นได้ทั้งช่างภาพอิสระ ประชาชนทั่วไป และบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลที่มีชื่อเสียง ทำงานตามเหตุการณ์ที่พบเจอตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ โดยหากสถานการณ์ดังกล่าวมีความเป็นข่าวได้ก็จะถ่ายภาพเหตุการณ์ที่พบเจอเพื่อนำไปขายให้กับสิ่งพิมพ์บันเทิงที่มีการรับซื้อภาพแอบถ่ายชีวิตส่วนตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียง

ด้านการทำงานของปาปารัซซีที่เป็นกลุ่มช่างภาพประจำนั้นส่วนใหญ่ทำงานโดยถ่ายภาพเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องเขียนข่าวประกอบแต่ต้องสามารถบอกคำบรรยายได้ภาพให้แก่คนเขียนข่าวได้เป็นอย่างดี งานที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานถ่ายภาพประจำซึ่ง ได้แก่ ภาพแฟชั่น ภาพข่าวงานสังคม ยังต้องรับผิดชอบถ่ายภาพ สแน็ปชอต (Snapshot) หรือที่เรียกว่าภาพหลุด และภาพแอบถ่ายหรือที่เรียกว่าภาพแนวปาปารัซซีด้วย สำหรับนิยามของภาพแอบถ่ายหรือภาพแนวปาปารัซซีจากการศึกษาพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่าภาพแอบถ่ายควรเป็นภาพที่เกิดจากการถ่ายภาพกลุ่มเป้าหมายซึ่ง ได้แก่ ดารา นักร้อง นักแสดงขณะกำลังอยู่ในอิริยาบถส่วนตัวตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ โดยที่บุคคลที่ถูกถ่ายภาพนั้นไม่รู้สึกรู้สีกว่ากำลังมีคนถ่ายภาพอยู่

สำหรับคุณสมบัติของปาปารัซซีในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่าปาปารัซซีในประเทศไทยควรมีคุณสมบัติของการเป็นช่างภาพและมีหลักเกณฑ์ในการถ่ายภาพบุคคลได้เป็นอย่างดี คือ ต้องมีไหวพริบ มีความรวดเร็ว มีความช่างสังเกต มีเทคนิคเฉพาะตัว มีการวางแผนในการทำงานล่วงหน้า และควรมีกรอบการตัดสินใจในการถ่ายภาพบุคคลสาธารณะโดยต้องให้เกียรติ ไม่สร้างความเสียหายและไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลที่ถูกถ่ายภาพคือ ไม่ถ่ายภาพในขณะที่กลุ่มเป้าหมายกำลังอยู่ในอิริยาบถที่ไม่เหมาะสม และในขณะที่กลุ่มเป้าหมายอยู่ในสถานที่ส่วนบุคคลหรือสถานที่ที่ห้ามถ่ายรูป

ด้านความรู้พื้นฐานในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการทำงาน จากการศึกษาพบว่าปาปารัซซีในประเทศไทยส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องกฎหมายค่อนข้างน้อย คือ รู้เพียงแค่หลักการเบื้องต้นจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยพบว่าช่างภาพประจำส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องความรู้ทางด้านกฎหมายมากเท่ากับความรู้อย่างการถ่ายภาพ เนื่องจากบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหากมีการฟ้องร้องในเรื่องภาพถ่ายเกิดขึ้นคือ ทางองค์กรสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงที่ช่างภาพประจำเหล่านี้สังกัดอยู่ไม่ใช่ตัวช่างภาพ

สำหรับการปรากฏของภาพแอบถ่ายในสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงในประเทศไทย นอกจากส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ถูกถ่ายภาพ ได้แก่ ดารา นักร้อง นักแสดงในการสูญเสียต่อความเป็นส่วนตัว ความเสียหายต่อหน้าที่การงาน และความอับอายต่อครอบครัวของบุคคลที่ถูกถ่ายภาพแล้วนั้น ยังอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนที่มีความนิยมในตัวดารา นักร้อง นักแสดงในเรื่องของพฤติกรรมการเล่นแบบและในเรื่องค่านิยมที่ไม่เหมาะสมได้

ด้านมาตรฐานทางวิชาชีพของปาปารัซซี กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปาปารัซซีในประเทศไทยไม่มีมาตรฐานทางวิชาชีพในการทำงาน ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกถ่ายภาพ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้คนในสังคมโดยรวม การตอบรับกระแสนิยมในเรื่องภาพแอบถ่ายของสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงไทยที่มีอยู่มากมายในปัจจุบันนั้นคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ

สำหรับการฟ้องร้องในเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในบุคคลสาธารณะในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่ามีการฟ้องร้องน้อยมาก โดยเท่าที่มีจะเป็นการฟ้องร้องในคดีหมิ่นประมาทด้วยข้อความและภาพตัดต่อในคดีความทางแพ่ง หลังจากการดำเนินคดีฟ้องร้องส่วนใหญ่มักจบลงด้วยการยอมความกันระหว่างคู่กรณี และในปัจจุบันยังไม่เคยมีการฟ้องร้องในเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในบุคคลสาธารณะด้วยภาพแอบถ่ายมาก่อน

ส่วนที่ 2 กระบวนการในการทำงานของปาปารัซซีในประเทศไทย

การวิจัยพบว่าการทำงานของปาปารัซซีในประเทศไทยที่เป็นช่างภาพประจำส่วนใหญ่ ไม่มีการเตรียมพร้อมของข้อมูลล่วงหน้า ไม่มีแหล่งข่าวส่วนตัวที่คอยแจ้งข่าวเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคลสาธารณะในการไปดักถ่ายภาพ งานส่วนใหญ่เป็นการรับแฟกซ์หมายงานจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ เช่น งานแถลงข่าว งานเดินแฟชั่นโชว์ งานเปิดตัวสินค้า โดยในใบหมายงานจะมีการระบุถึงรายละเอียดของงาน เช่น สถานที่จัดงาน เวลาเริ่มงาน และระบุชื่อนักแสดงนักร้องที่จะมาร่วมงาน เมื่อทางองค์กรสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงได้รับแฟกซ์หมายงานจะมีการขึ้นบอร์ดไว้ให้นักข่าวและช่างภาพรู้ล่วงหน้าว่างานแต่ละวันมีงานอะไรและที่ไหน

เนื่องจากช่างภาพประจำส่วนใหญ่ไม่มีหัวหน้าช่างภาพแบ่งงานให้ ในส่วนของการคัดเลือกหมายงานจากการศึกษาพบว่าช่างภาพและนักข่าวจะตัดสินใจแบ่งงานกันเอง โดยหากเป็นงานใหญ่มีดารา นักร้อง นักแสดงไปร่วมงานค่อนข้างมากทางกองบรรณาธิการจะมีการกำหนดประเด็นข่าวและลักษณะภาพถ่ายที่ต้องการให้กับช่างภาพและนักข่าว โดยหากมีงานเข้ามาหลายงานในแต่ละวันช่างภาพและนักข่าวจะทำการคัดเลือกหมายงานที่มีความสำคัญที่สุดไว้เป็นอันดับแรก และนักข่าวส่วนใหญ่จะคอยช่วยเหลือช่างภาพในการถ่ายรูปด้วย

สำหรับการถ่ายภาพแอบถ่ายนั้น จากการศึกษพบว่าช่างภาพส่วนใหญ่ไม่มีเทคนิคเฉพาะตัวในการถ่ายภาพ เพราะสถานการณ์ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า สิ่งสำคัญที่สุดในการถ่ายภาพคือ ถ่ายให้เห็นหน้ากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนที่สุด ทั้งนี้สถานที่ถ่ายภาพแอบถ่ายส่วนใหญ่เป็นงานตามหมายซึ่งดาราที่ถูกถ่ายภาพส่วนใหญ่มักจะรู้ตัวว่าตนเองมีโอกาที่จะโดนถ่ายภาพในลักษณะของภาพแอบถ่ายได้ ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นจากดาราที่ไปร่วมงานเมื่อรู้ตัวว่าโดนถ่ายภาพสามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกคือ มีท่าที่ไม่พอใจหรือพยายามเดินหนีให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะไม่อยากเป็นข่าว ลักษณะที่สองคือ ไม่แสดงท่าทีอะไรหรือทำตัวปกติซึ่งมีทั้งดาราที่รับได้กับการถ่ายภาพในลักษณะดังกล่าว หรือเป็นดาราที่อยากให้ตนเองเป็นข่าวต้องการให้เป็นที่ยู้งามมากยิ่งขึ้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นดาราที่ไม่ค่อยมีชื่อเสียง

ทั้งนี้ดาราที่ถูกแอบถ่ายภาพส่วนใหญ่คิดว่าการกระทำของปาปารัซซีในการติดตามถ่ายภาพนั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในขณะที่อยู่นอกเวลางานซึ่งถือเป็นช่วงเวลาพักผ่อนและภาพส่วนใหญ่ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรถูกนำเสนอแพร่สู่สาธารณชน

ส่วนที่ 3 นโยบายการทำงานของนิตยสารบ้านเทিং และหนังสือพิมพ์บ้านเทিংในประเทศไทยที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่าย

การวิจัยพบว่านิตยสารบ้านเทিং และหนังสือพิมพ์บ้านเทিংที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่ายส่วนใหญ่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์บ้านเทিংที่ดำเนินงานนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางด้านบันเทิงมานานแล้ว การปรากฏของภาพแอบถ่ายได้รับการตอบสนองจากสื่อสิ่งพิมพ์บ้านเทিংมาประมาณ 1-2 ปีที่ผ่านมา โดยเหตุผลสำคัญที่สื่อสิ่งพิมพ์บ้านเทিংในประเทศไทยให้ความสนใจนำเสนอภาพดังกล่าวเนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากสื่อบันเทิงในต่างประเทศที่มีการนำเสนอภาพลักษณะแอบถ่ายหรือภาพแนวป๊อปอาร์ตซึ่งมาอย่างยาวนานทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอิตาลี และประเทศอังกฤษ กระแสนิยมในเรื่องภาพแอบถ่ายยังส่งผลให้มีการผลิตสื่อเฉพาะกลุ่มมากขึ้น เช่น นิตยสารที่เน้นการนำเสนอภาพหลุดและภาพส่วนตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ค่อย ๆ ทอยออกมาจำหน่ายตั้งแต่ปี 2547 ที่ผ่านมามาจนกระทั่งในปัจจุบัน

ด้านนโยบายการทำงานของนิตยสารบ้านเทিং และหนังสือพิมพ์บ้านเทিংทั้ง 7 ฉบับเน้นการนำเสนอข่าวคราวความเคลื่อนไหวของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการบันเทิงซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชน โดยหลักการในการนำเสนอภาพถ่ายส่วนใหญ่จะเน้นภาพข่าวบ้านเทিংทั่วไป เช่น ภาพแฟชั่น ภาพโสดดาราคู่ชายหญิง ภาพงานแถลงข่าว ดังนั้นภาพแอบถ่ายหรือภาพแนวป๊อปอาร์ตจึงไม่ถือเป็นจุดขายสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์บ้านเทিংส่วนใหญ่ โดยจุดประสงค์ของการนำเสนอภาพแอบถ่ายเพื่อเป็นการตอบสนองต่อกระแสความนิยมในเรื่องภาพแอบถ่ายที่กำลังขยายตัวและมีเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับแนวโน้มการเติบโตของสื่อสิ่งพิมพ์บ้านเทিংที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่ายจากการศึกษาพบว่าแนวโน้มที่จะเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากผู้อ่านนิยมบริโภคข่าวสารด้านบันเทิง โดยเฉพาะภาพส่วนตัวของดารา นักร้อง นักแสดงที่ตนชื่นชอบ ทั้งนี้การเติบโตของบุคลากรในแวดวงบันเทิงที่มีเพิ่มขึ้นตลอดเวลาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถหล่อเลี้ยงให้วัฒนธรรมป๊อปอาร์ตและความนิยมในเรื่องภาพแอบถ่ายเติบโตต่อไปได้ หากบุคคลที่ถูกถ่ายภาพซึ่งในกรณีนี้ คือ ดารา นักร้อง นักแสดงไม่แสดงถึงสิทธิส่วนบุคคล โดยออกมาร้องเรียนหรือดำเนินคดีความฟ้องร้องอย่างจริงจังอาจทำให้ในอนาคตการนำเสนอภาพแอบถ่ายของหนังสือพิมพ์บ้านเทিংและนิตยสารบ้านเทিংอาจมีลักษณะที่รุนแรงเพิ่มขึ้นมากกว่าในปัจจุบัน